

Innhold

Forord	5
Innledning	13
Referanser	21
Del 1	
FAGDIDAKTIKK, STYRING OG STYRINGSdokumenter	22
Kapittel 1	
Korleis utvikla samfunnsfagdidaktikken for barnehagelærarar?	23
<i>Ingunn Vines Kvamme, Universitetet i Agder</i>	
Kva er heilskapleg fagdidaktikk?	25
Korleis utvikla ein meir heilskapleg samfunnsfagdidaktikk for barnehagelærarar?	34
Referansar	36
Kapittel 2	
Religion, rammeplan og rettigheter	41
<i>Ole Henrik Borchgrevink Hansen, Høgskolen i Østfold</i>	
Introduksjon	41
Rammeplanen og religion	44
Barns interesser og rettigheter	44
Foreldres interesser og rettigheter	46
Balansere interesser og rettigheter	47
Går rammeplanen for langt?	50
Referanser	52

Kapittel 3

Nærmiljø og samfunn - stedsforståelse og tilhørighet	54
<i>Kirsten Johansen Horigmo, Universitetet i Agder</i>	
Sammenveving mellom barnehagens hverdagsliv og lokalsamfunnet	56
Steder er særegne og like	58
Hvor stort er et nærmiljø?	60
Stedstilhørighet - nærmiljø og lokalsamfunn	61
Steder er personlige	62
Stedets hverdagsliv - utvikling av stedsforståelse	64
Nærmiljø som del av en mobil tilværelse - og barns flerstedlighet	66
Pendling som del av dagens nærmiljøer og lokalsamfunn	67
Beliggenhet og steders forskjellighet	68
Geografisk beliggenhet	69
Sosial beliggenhet	70
Konklusjon	72
Referanser	74

Kapittel 4

Menneskerettsopplæring i rammeplanen for barnehagen	78
<i>Kari-Mette Walmann Hidle, Universitetet i Agder</i>	
Introduksjon	78
Menneskerettsopplæringens innhold og internasjonale forankring	79
Analytisk rammeverk og framgangsmåte	80
Generelt om menneskerettigheter i rammeplanen	81
Kunnskap og oppslutning om menneskerettigheter og verdier	82
Sosialisering gjennom holdninger og læringsmiljø	84
Handlingskapasitet for menneskerettigheter	86
Oppsummering	86
Referanser	87

Kapittel 5

Foreldres verdisyn i barneoppdragelsen	89
<i>Kari Krogstad, Universitetet i Sørøst-Norge</i>	
Introduksjon	89
Verdipluralisme og fellesskap	90
Kulturell kapital, habitus og barneoppdragelse	93
Barneoppdragelse, verdier og livssyn	95
Grunnleggende verdier i barneoppdragelsen	97

Referanser	98
Nettressurser	99

Del 2

ORGANISASJON, LEDELSE OG FAGDIDAKTISKE PROSESSER	100
---	------------

Kapittel 6

Fagdidaktikk i profesjons- og organisasjonsperspektiv	101
--	------------

Kjetil Børhaug, Universitetet i Bergen

Innleiing	101
Organisasjon og profesjon	103
Organisasjonsforståingar	104
Fagdidaktikk i organisasjonsperspektiv	107
Oppsummering	113
Referansar	114

Kapittel 7

Ledelse av fagdidaktisk prosjektarbeid i barnehagen	116
--	------------

Birgitte Ljunggren, DMMH, Kari Hoås Moen, DMMH og Arnt Nordli, DMMH

Introduksjon	116
Fagdidaktikk og fagområder i en barnehagekontekst	117
Fagdidaktikk og prosjektarbeid	118
Barnehagelæreren som fagdidaktisk prosjektleder	120
Konklusjon	126
Referanser	126

Del 3

KUNNSKAPSINNHALDET I FAGOMRÅDENE	128
---	------------

Kapittel 8

Utdanning for sosial bærekraft - Nærmiljø og samfunn	129
---	------------

Kirsten Johansen Horrigo, Universitetet i Agder, Yvonne Bakken, Høgskulen på Vestlandet og Kjetil Børhaug, Universitetet i Bergen

Kunnskapsstatus	130
Sosial kapital – et fellesskapsgode	131
Bærekraftig utvikling – og sosial bærekraft	133
Metode/fremgangsmåte	134
Analyse, funn og drøfting – rammeplan mot et mer innadvendt fokus?	136

Barnehagelæreres syn på fagområdet i RP2	139
Sluttdiskusjon – fra deltaker til tilskuer?	141
Referanser	142

Kapittel 9

Økonomiopplæring i barnehagen	146
--	-----

Ellen K. Nyhus, Handelshøyskolen ved Universitetet i Agder

Introduksjon	146
Behov for økonomiopplæring	147
Utvikling av forståelse	149
Utvikling av økonomisk atferd	151
Utvikling av økonomiske preferanser	152
Utvikling av selvkontroll	154
Oppsummering	155
Referanser	156

Kapittel 10

Barn i lavinntektsfamilier og barnehage	160
--	-----

Anne Brita Thorød, Universitetet i Agder

Innledning	160
Fattigdom i norsk kontekst	161
Introduksjon til barnehageundersøkelsen	165
Barnehagenes strategier	166
Ulikhet, kontekst og definisjonsmakt	168
Fattigdom er skambelagt	170
Referanser	171
Nettressurser	173

Kapittel 11

«Nestekjærleiksbibelen»: Bibel, verdier og rammeplan i barnehagar med utvida kristent formål	174
---	-----

Ingunn Aadland, IKO- Kyrkjeleg pedagogisk senter og MF vitenskapelige høyskole

Innleiing	174
Bibelkonstruksjon i barnehagar med kristent formål	177
Nestekjærleiksbibel og kulturell bibel	187
Referansar	187

Kapittel 12

Lydliggjøring av mangfold i barnehagen	189
<i>Ragnhild Laird Iversen, Universitetet i Sørøst-Norge</i>	
Introduksjon	189
En didaktisk utfordring	189
Artefaktbaserte religionssamtaler	192
Samtaler om bønnerop	193
Analyse: Barns erfaringer med religiøse uttrykk	195
Kan lydliggjøring av mangfold være en nøkkel til synliggjøring?	199
Referanser	200

Kapittel 13

Samiske perspektiver i en barnehages hverdagsliv	202
<i>Anne Myrstad, UiT Norges arktiske universitet</i>	
Mainstreaming av samisk kultur	203
Samisk mangfold	205
Å gjøre kultur gjennom praktiske gjøremål	206
Metodologisk tilnærming	207
Bålet, min venn	209
Samiske perspektiver i barnehagens hverdagsliv	211
Avslutning	212
Referanser	212

Kapittel 14

Død, eksistensielle spørsmål

og religion som utfordring for barnehagen	215
<i>Kristine Toft Rosland, Universitetet i Sørøst-Norge</i>	
Introduksjon	215
Formell, oppfattet og iverksatt læreplan	216
Utfordringen ERF	217
Fortolkningshjelp fra religionsdidaktikken	218
Studien	221
Om ekskursjonen	222
Sammendrag av ekskursjonen	222
ERF?	224
Undring, spørsmål - og svar	225
Oppsummering	228
Referanser	229
Nettressurser	230

Kapittel 15

Samfunnsfagdidaktikk i lokalsamfunnet og nye digitale læringsformer ... 231

*Irene Trysnes, Universitetet i Agder og Hilde Drivenes Johannessen,
Universitetet i Agder*

Forskning på lokalsamfunn og digitalisering i barnehagen	233
Digitale bøker og utvikling av lokalt bibliotek	239
Biblioteket som samfunnsinstitusjon	
- og barns forståelse av lokalsamfunnet	240
Konklusjon	241
Referanser	242

Kapittel 16

Forholdet mellom barnehagelærers faglige arbeid

og en taus undervisningsforståelse i barnehagen 245

Per Einar Sæbbe, Universitetet i Stavanger

Introduksjon	245
Metodologi	249
Resultater	250
Diskusjon	252
Avslutning	255
Referanser	256

Kapittel 17

Ungt entreprenørskap og barnehagelærerutdanningen 258

Vemund Ruud, rådgiver høyere utdanning, Ungt entreprenørskap Agder

Ungt entreprenørskap	258
Lokalsamfunnet som læringsarena	261
VEKST og BLU-prosjektet oppsummert	261
Referanser	263